JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

29 päivänä lokakuuta 2009 [1]

1. Nyt esillä oleva ennakkoratkaisumenettely koskee Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Israelin valtion välisestä assosioinnista tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen tulkintaa [2] ja Euroopan yhteisön sekä Länsirannan ja Gazan alueen palestiinalaishallinnon puolesta toimivan Palestiinan vapautusjärjestön (PLO) välisen kauppaa ja yhteistyötä koskevan väliaikaisen Euro–Välimeri-assosiaatiosopimuksen tulkintaa. [3]

2. Ennakkoratkaisumenettelyn taustalla on Brita GmbH:n [4] tekemä valitus tulleista, jotka Saksan tulliviranomaiset määräsivät sille sellaisten Länsirannalla valmistettujen kivennäisveden valmistukseen tarkoitettujen laitteiden tuonnista, joista Israelin tulliviranomaiset olivat toimittaneet tavaratodistuksen, jossa vahvistettiin näiden tavaroiden olevan peräisin Israelista.

3. Finanzgericht Hamburg (Saksa) tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta, onko Saksan tulliviranomainen sidottu EY–Israel-sopimuksen perusteella Israelin tulliviranomaisen jälkikäteen tekemän kyseisten tavaroiden alkuperää koskevan selvityksen lopputulokseen.

4. Kansallinen tuomioistuin haluaa myös tietää, olisiko Saksan tulliviranomaisen pitänyt saattaa sen ja Israelin tulliviranomaisen välinen riita tällä sopimuksella perustetun tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi.

5. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään lausumaan mahdollisuudesta soveltaa erotuksetta EY–Israel-sopimusta tai EY–PLO-sopimusta tavaroihin, joiden on vahvistettu olevan peräisin Israelista mutta joiden on todettu olevan peräisin miehitetyiltä alueilta ja erityisesti Länsirannalta.

6. Tässä ratkaisuehdotuksessa ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian niin, että jos EY–Israel-sopimuksen sopimusval-

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.
2 – EYVL 2000, L 147, s. 3; jäljempänä EY–Israel-sopimus.
3 – EYVL 1997, L 187, s. 3; jäljempänä EY–PLO-sopimus.
4 – Jäljempänä Brita.

tioiden tulliviranomaisten välillä syntyy riita tämän sopimuksen alueellisesta soveltamisalasta, tuojavaltion tulliviranomainen ei ole sidottu viejävaltion tulliviranomaisen suorittaman jälkitarkastuksen lopputulokseen.

7. Ehdotan lisäksi, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian niin, että Saksan tulliviranomainen ei ollut velvollinen saattamaan sen ja Israelin tulliviranomaisen välistä riitaa tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi.

8. Lopuksi esitän syyt, joiden vuoksi mielestäni tavaroihin, jotka Israelin tulliviranomaisen vahvistuksen mukaan ovat peräisin Israelista mutta joiden on todettu olevan peräisin miehitetyiltä alueilta ja erityisesti Länsirannalta, ei voida soveltaa EY–Israel-sopimuksen eikä EY–PLO-sopimuksen mukaista etuuskohtelua.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

9. Barcelonassa 27.–28.11.1995 järjestetty EY–Israel-konferenssi mahdollisti aikaisempien Eurooppa-neuvostojen määrittelemien suuntaviivojen konkretisoimisen luomalla kumppanuuden Välimeren alueen maiden kanssa. Kyseessä olivat seuraavat 12 unionin ulkopuolista maata: Algerian demokraattinen kansantasavalta, Kyproksen tasavalta, Egyptin arabitasavalta, Israelin valtio, Jordanian hašemiittinen kuningaskunta, Libanonin tasavalta, Maltan tasavalta, Marokon kuningaskunta, Syyrian arabitasavalta, Tunisian tasavalta, Turkin tasavalta ja Palestiinalaishallinto.

10. Tämä uusi kumppanuus muodostuu kolmesta osa-alueesta. Politiikan ja turvallisuuden alaa koskevan kumppanuuden tavoitteena on yhteisen rauhan ja vakauden alueen luominen. Toisen eli talouden ja rahoituksen alaa koskevan kumppanuuden tarkoituksena on mahdollistaa jaetun vaurauden alueen luominen. Lopuksi yhteiskuntaa, kulttuuria ja henkilöitä koskevia asioita koskevan kumppanuuden päämääränä on inhimillisten voimavarojen kehittäminen, kansojen välisen ymmärryksen lisääminen ja kansalaisyhteiskuntien välisen vaihdon edistäminen.

11. Kahdenväliset sopimukset tehdään yhtäältä Euroopan yhteisön ja sen jäsenval-

tioiden ja toisaalta Välimeren alueen maiden välillä. Nämä sopimukset ovat samankaltaisia, ja ne sisältävät edellä mainitut kolme alaa sekä alkuperätuotteiden käsitteen määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä tehdyn pöytäkirjan; nämä menetelmät koskevat erityisesti tavaroiden alkuperää koskevien tavaratodistusten myöntämismenettelyä ja jälkitarkastusta.

12. Näin ollen yhteisö ja sen jäsenvaltiot allekirjoittivat Brysselissä 20.11.1995 EY–Israel-sopimuksen ja 24.2.1997 EY–PLO-sopimuksen.

13. EY–Israel-sopimus vahvistettiin neuvoston ja komission 19.4.2000 tekemällä päätöksellä 2000/384/EY, EHTY [5] ja EY–PLO-sopimus neuvoston 2.6.1997 tekemällä päätöksellä 97/430/EY. [6]

1. EY–Israel-sopimus

14. EY–Israel-sopimus tuli voimaan 1.6.2000. Sen johdanto-osasta käy ilmi ”yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Israelin haluavan vahvistaa – – niiden välisiä perinteisiä – – siteitä ja luoda vastavuoroisuuden ja kumppanuuden pohjalta kestävät suhteet sekä edistää Israelin talouden yhdentymistä Euroopan talouteen”.

15. EY–Israel-sopimuksen johdanto-osassa todetaan myös, että sopimuksen tehneet osapuolet ”katsovat [niiden] arvostaman taloudellisen vapauden periaatteen ja Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden noudattamisen ja erityisesti ihmisoikeuksien sekä kansanvallan noudattamisen olevan itse assosioinnin perusta”.

16. Kyseisen sopimuksen 7 artiklan nojalla sopimuksen määräyksiä sovelletaan yhteisöstä ja Israelista peräisin oleviin tuotteisiin. Sopimuksen 8 artiklan mukaan ”tuonti- ja vientitullit ja kaikki niitä vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä yhteisön ja Israelin välillä. Tätä sovelletaan myös fiskaalisiin tulleihin”.

17. EY–Israel-sopimuksen 67 artiklassa määrätään, että perustetaan assosiointineuvosto, jonka tehtävänä on tarkastella tärkeitä sopimukseen liittyviä kysymyksiä sekä kaikkia muita molempien etua koskevia kahdenvälisiä tai kansainvälisiä kysymyksiä.

5 – EYVL L 147, s. 1.
6 – EYVL L 187, s. 1.

18. Kyseisen sopimuksen 75 artiklan 1 kohdan mukaan kumpikin osapuoli voi saattaa kaikki EY–Israel-sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet assosiointineuvoston käsiteltäväksi.

19. Lisäksi sopimuksen 79 artiklan 2 kohdasta käy ilmi, että osapuoli voi toteuttaa aiheelliset toimenpiteet, jos se katsoo, että toinen osapuoli ei ole täyttänyt jotakin sille tämän sopimuksen mukaisesti kuuluvaa velvoitetta, mutta sen on kuitenkin ensin toimitettava assosiointineuvostolle kaikki asiaa koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen tilanteen perusteellista tarkastelua varten osapuolten kannalta hyväksyttävän ratkaisun saavuttamiseksi.

20. EY–Israel-sopimuksen alueellinen soveltamisala on määritelty sopimuksen 83 artiklassa. Tämän artiklan mukaan sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksia näissä perustamissopimuksissa määrätyin edellytyksin, sekä Israelin valtion alueeseen.

21. Kyseisen sopimuksen alkuperätuotteiden käsitteen määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevassa pöytäkirjassa N:o 4 olevan 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan mukaan Israelista peräisin olevina tuotteina pidetään pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti kokonaan Israelissa tuotettuja tuotteita [7] sekä Israelissa tuotettuja tuotteita, joiden valmistuksessa on käytetty muita kuin siellä kokonaan tuotettuja aineksia, jos näille aineksille on suoritettu Israelissa tämän pöytäkirjan 5 artiklan mukainen riittävä valmistus tai käsittely.

22. EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 asetetaan myös tuotteiden alkuperäselvitystä koskevat säännöt. Siten tämän pöytäkirjan 17 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määrätään, että kyseisessä pöytäkirjassa tarkoitetut alkuperätuotteet saavat EY–Israel-sopimuksen mukaiset etuudet, jos niistä esitetään EUR.1-tavaratodistus [8]. EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 18 artiklan 1 kohdan mukaan viejävaltion tulliviranomaiset antavat tällaisen todistuksen viejän tekemästä tai viejän vastuulla tämän valtuuttaman edustajan tekemästä kirjallisesta hakemuksesta.

23. Pöytäkirjan 32 artiklassa perustetaan Israelin valtion ja kyseessä olevan jäsenvaltion välille hallinnollinen yhteistyö. Tämän vuoksi on niin, että kun tuojavaltion tulliviranomai-

7 – Tässä 4 artiklassa luetellaan tuotteet, jotka on tuotettu kokonaan yhteisössä tai Israelissa. Tällaisia ovat esimerkiksi näiden alueiden maaperästä tai merenpohjasta louhitut kivennäistuotteet, näillä alueilla korjatut kasvituotteet tai siellä syntyneet ja kasvatetut elävät eläimet.

8 – Jäljempänä EUR.1-tavaratodistus.

silla on epäilyksiä tuotteiden alkuperästä, ne voivat pyytää EUR.1-tavaratodistusten jälkitarkastusta. Tällöin nämä viranomaiset lähettävät kyseiset todistukset viejävaltion tulliviranomaisille ja esittävät mahdolliset sisältöä tai muotoa koskevat perusteet tiedustelun tekemiseen.

24. Kyseisen pöytäkirjan 32 artiklan 3 kohdassa määrätään, että tarkastuksen suorittavat viejämaan tulliviranomaiset. EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan 6 kohdassa määrätään, että ”jos epäilyyn aihetta antaneissa tapauksissa vastausta ei ole saatu 10 kuukauden kuluessa tai jos vastauksessa ei ole riittävästi tietoja sen määrittämiseksi, onko kyseinen asiakirja aito tai mikä on tavaroiden tosiasiallinen alkuperä, tarkastusta pyytäneet tulliviranomaiset epäävät etuuskohtelun, jollei ole kyse ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisista olosuhteista”.

25. Lopuksi pöytäkirjan 33 artiklan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, että ”jos 32 artiklassa määrätyistä tarkastusmenettelyistä syntyy riitaisuus, jota tarkastusta pyytäneet tulliviranomaiset ja sen suorittamisesta vastuussa olevat tulliviranomaiset eivät pysty keskenään sopimaan, tai jos ilmenee kysymys tämän pöytäkirjan tulkinnasta, asia annetaan tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi”.

26. EY–Israel-sopimuksessa olevaa alkuperämääräystä koskeva kysymys ja sopimuksen alueellisen toimivallan laajuus ovat olleet useiden vuosien ajan yhteisön ja Israelin valtion välisen riidan aihe. Yhteisö katsoo, että Länsirannan miehitetyiltä alueilta ja Gazan alueelta peräisin oleviin tuotteisiin ei voida soveltaa EY–Israel-sopimuksen mukaista etuuskohtelua, kun taas Israelin valtio katsoo, että etuuskohtelua voidaan soveltaa.

27. Euroopan yhteisöjen komissio esitti jo vuonna 1997 maahantuojille suunnatussa tiedotteessa [9] epäilyksensä EUR.1-tavaratodistusten oikeellisuudesta Israelista tulevan appelsiinimehun tuonnin osalta ja tehokkaan yhteistyön puuttumisesta Israelin valtion ja yhteisön välillä. Komission mukaan näiden epäilysten valossa tällaisten todistusten oikeellisuus voitiin kyseenalaistaa.

28. Komissio selvitti 12.5.1998 neuvostolle ja Euroopan parlamentille antamassaan tiedonannossa [10] vaikeuksia, joita oli ilmennyt sovellettaessa EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjaa N:o 4, jota sovellettiin ennen kuin yhteisö ratifioi itse sopimuksen.

9 – Tiedote maahantuojille – Tuonti Israelista yhteisöön, 8.11.1997 (EYVL C 338, s. 13).

10 – Implementation of the interim agreement on trade and trade-related matters between the European Community and Israel [SEC(1998) 695 final].

29. Kyseisessä tiedonannossa komissio esitti kaksi estettä tämän sopimuksen asianmukaiselle soveltamiselle. Nämä esteet liittyivät sellaisten tavaroiden vientiin yhteisöön, joiden alkuperäksi oli vahvistettu Israel, vaikka ne oli tosiasiallisesti tuotettu miehitetyillä alueilla.

30. Lisäksi EU-Israel-assosiointineuvoston toisessa istunnossa [11] komissio on ”valitellut EY–Israel-sopimuksen alueellista soveltamisalaa koskevia tulkintaeroja”. Se korosti myös, että se oli oikeudellisesti velvollinen takaamaan tämän sopimuksen voimaantulon ja suojelemaan Euroopan unionin omia varoja. [12] Näin ollen komissio ilmoitti uuden lausunnon julkaisemisesta. [13]

31. Tässä lausunnossaan komissio ilmoittaa maahantuojille, että ”toteutettujen tarkastusmenettelyjen tulosten perusteella on nyt saatu varmuus siitä, että Israel antaa alkuperäselvityksiä tuotteille, jotka ovat lähtöisin alueilta, jotka ovat olleet Israelin hallinnassa vuodesta 1967, ja joihin ei yhteisön kannan mukaan voida soveltaa [EY–Israel-sopimuksessa] tarkoitettua etuuskohtelua”. Komissio jatkaa ja toteaa, että ”yhteisön toimijoille, jotka esittävät Länsirannalla, Gazan alueella, Itä-Jerusalemissa ja Golanin kukkuloilla sijaitsevista Israelin siirtokunnista peräisin olevien tuotteiden alkuperästä asiakirjanäytön varmistaakseen niille etuuskohtelun, ilmoitetaan, että näiden on toteutettava tarvittavat varmuustoimenpiteet ja että tavaroiden luovutus vapaaseen liikkeeseen saattaa johtaa tullivelan syntymiseen”.

2. EY–PLO-sopimus

32. EY–PLO-sopimus tuli voimaan 1.7.1997. Sopimuksen johdanto-osassa todetaan, että tätä sopimusta tehtäessä osapuolet ”ottavat huomioon osapuolten Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden, ja erityisesti ihmisoikeuksien, kansanvallan periaatteiden sekä poliittisen ja taloudellisen vapauden noudattamiselle antaman tärkeän merkityksen, mikä on niiden välisten suhteiden tosiasiallinen perusta”. Tätä sopimusta tehtäessä osapuolet myös ”ottavat huomioon osapuolten välillä olevat taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen erot sekä tarpeen lisätä nykyisiä ponnistuksia taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi Länsirannalla ja Gazan alueella”.

33. EY–PLO-sopimuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuksen tavoitteena on muun muassa edistää Länsirannan ja Gazan alueen yhteiskunnallista ja taloudellista

11 – Ks. EU–Israel-assosiointineuvoston 20.11.2001 pidetyn toisen istunnon pöytäkirjaluonnos (saatavana Euroopan unionin neuvoston internetsivustolta).

12 – Sivu 4.

13 – Ilmoitus maahantuojille – Tuonti Israelista yhteisöön, 23.11.2001 (EYVL C 328, s. 6).

kehitystä ja alueellista yhteistyötä, jonka tarkoituksena on vakiinnuttaa rauhanomainen rinnakkaiselo sekä vakaa talous ja vakaat poliittiset olot.

34. Sopimuksen 5 artiklassa määrätään, että ”yhteisön sekä Länsirannan ja Gazan alueen välisessä kaupassa ei oteta käyttöön uusia tuontitulleja tai vaikutukseltaan vastaavia maksuja”. Kyseisen sopimuksen 6 artiklassa lisätään, että ”Länsirannalta ja Gazan alueelta peräisin olevista tuotteista ei kanneta yhteisöön tuotaessa tulleja tai vaikutukseltaan vastaavia maksuja eikä niihin sovelleta määrällisiä rajoituksia tai vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä”.

35. Alkuperätuotteiden käsite on määritelty EY–PLO-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 3 käsitteen ”peräisin olevat tuotteet” (”alkuperätuotteet”) määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä. Tämän pöytäkirjan 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa todetaan, että Länsirannan ja Gazan alueen alkuperätuotteina pidetään Länsirannalla ja Gazassa tuotettuja tuotteita [14] sekä tuotteita, joiden valmistuksessa on käytetty muita kuin siellä kokonaan tuotettuja aineksia, jos näille aineksille on suoritettu näillä alueilla riittävä valmistus tai käsittely.

36. Jos sopimusosapuolten väille tulee riitaa EY–PLO-sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, sopimuksen 67 artiklassa määrätään, että kumpikin sopimuspuoli voi saattaa tämän riidan sekakomitean käsiteltäväksi.

37. Lopuksi sopimuksen 73 artiklassa todetaan, että sopimusta sovelletaan Länsirannan ja Gazan alueen muodostavaan alueeseen.

B *Israelin ja Palestiinan välinen väliaikainen sopimus*

38. Vuonna 1991 aloitetun Madridin prosessin tavoitteena on saada aikaan pysyvä rauha Lähi-idässä. Tämän prosessin yhteydessä Israelin valtio ja PLO allekirjoittivat Washingtonissa 28.9.1995 Israelin ja Palestiinan välisen Länsirantaa ja Gazan aluetta koskevan väliaikaisen sopimuksen. [15] Tämän sopimuksen, jolla sen johdanto-osan mukaan korvataan Gazan–Jerikon-sopimus, [16]

14 – EY–PLO-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 3 olevan 4 artiklan mukaan Länsirannan ja Gazan alueella kokonaan tuotettuina tuotteina pidetään muun muassa niiden maaperästä tai merenpohjasta louhittuja kivennäistuotteita, siellä korjattuja kasvituotteita ja siellä kasvatetuista elävistä eläimistä saatuja tuotteita.

15 – Jäljempänä Israelin ja Palestiinan välinen sopimus.

16 – Kairossa 4.5.1994 allekirjoitettu sopimus.

valtuuksien ja velvollisuuksien siirtämistä koskeva esisopimus [17] ja myöhemmin tapahtuvaa valtuuksien ja velvollisuuksien siirtämistä koskeva pöytäkirja, [18] tarkoituksena on erityisesti ”perustaa Länsirannan ja Gazan alueen kansalle vaaleilla valittu – – neuvosto ja toimeenpanevan elimen päällikkö, joiden avulla luodaan Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin 242 ja 338 perustuva pysyvä ratkaisu”. [19]

39. Johdanto-osasta käy myös ilmi, että neuvoston ja toimeenpanevan elimen päällikön vaalit muodostavat ”tärkeän välivaiheen Palestiinan kansan legitiimien oikeuksien toteutumiselle ja sen oikeutetuille vaatimuksille sekä muodostavat demokraattisen perustan Palestiinan instituutioiden perustamiselle”.

40. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Israelin ja Palestiinan välisessä sopimuksessa määrätään, että Israelin valtio siirtää Israelin sotilashallituksen ja siviilihallinnon valtuudet ja velvollisuudet valitulle neuvostolle ja että se jatkaa niiden valtuuksien ja velvollisuuksien käyttämistä, joita ei ole siirretty. [20]

17 – Erezissä 29.8.1994 allekirjoitettu sopimus.

18 – Kairossa 27.8.1995 allekirjoitettu pöytäkirja.

19 – Ks. Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen johdanto-osa.

20 – Ks. sopimuksen 1 artiklan 1 kohta.

41. Uudelleen ryhmittämisen ensimmäisen vaiheen [21] jälkeen perustettiin kolme vyöhykettä. Nämä ovat vyöhykkeet A, B ja C. Koska alue, jolta pääasiassa kyseessä olevat tavarat ovat peräisin, on vyöhykkeellä C oleva alue, keskityn ainoastaan tähän vyöhykkeeseen.

42. Israelin valtio säilyttää kyseisellä vyöhykkeellä yksinomaisen toimivallan turvallisuusasioiden osalta.

43. Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen IX artiklan 5 kohdan b alakohdan 1 alakohdan mukaan PLO voi käydä neuvotteluja ja allekirjoittaa valtioiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa taloudellisia sopimuksia.

44. Lisäksi tämän sopimuksen XI artiklan 2 kohdan c alakohdassa määrätään, että ”uudelleen ryhmittämisen ensimmäisen vaiheen aikana Israel siirtää neuvostolle vyöhykkeellä C siviilioikeudelliset valtuudet ja velvollisuudet, jotka eivät liity alueeseen, liitteessä III esitetyllä tavalla”.

21 – Sopimuksen X artiklassa määrätään, että ”Israelin sotilaallisten joukkojen uudelleen ryhmittämisen ensimmäinen vaihe tulee kattamaan Länsirannan runsasväestöiset alueet – paikkakunnat, kaupungit, kylät, pakolaisleirit ja pienet kylät – sellaisina kuin ne on lueteltu – – Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen – – liitteessä I, ja uudelleen ryhmittäminen päättyy 22 päivää ennen palestiinalaisvaaleja”. Neuvosto valittiin vaaleilla 20.1.1996 (ks. Välimeren alueen ja Euroopan ja arabimaiden yhteistyön eurooppalaisen tutkimusinstituutin internetsivusto (http://www.medea.be) sekä Yhdistyneiden Kansakuntien internetsivusto (http://www.un.org)).

45. Kyseisen sopimuksen liitteessä III olevassa IV artiklassa määrätään vyöhykkeeseen C kuuluvia alueita koskevista erityismääräyksistä.

46. Näistä alueista on mainittu, että uudelleen ryhmittämisen ensimmäisen vaiheen aikana valtuudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät liitteessä 1 lueteltuihin osa-alueisiin, siirretään kyseisessä liitteessä olevien määräysten mukaisesti valitulle neuvostolle, joka vastaa näiden valtuuksien ja velvollisuuksien toteutumisesta.

47. Kyseisessä liitteessä olevan 6 artiklan mukaan kauppa ja teollisuus kuuluvat vaaleilla valitun neuvoston toimivaltaan siirrettyihin aloihin. Artiklassa täsmennetään, että kaupan ja teollisuuden ala kattaa muun muassa tuonnin ja viennin. Tämän alan taloudelliset näkökohdat sisältyvät Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen liitteeseen V.

48. Liitteessä olevan IX artiklan (joka koskee teollisuutta) 6 kohdan mukaan palestiinalaisilla on oikeus viedä rajoituksetta teollisuustuotteitaan ulkomaisille markkinoille palestiinalaishallinnon myöntämien alkuperätodistusten perusteella.

II Tosiseikat ja pääasia

49. Brita on yhtiö, jonka kotipaikka on Saksassa. Se tuo maahan kivennäisveden valmistukseen tarkoitettuja laitteita sekä niiden lisälaitteita ja makusiirappeja, joita valmistaa Soda-Club Ltd. -yhtiö [22] Jerusalemin itäpuolella sijaitsevassa Mishori Adumissa, Länsirannalla.

50. Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen mukaan tämä alue, joka on vuodesta 1967 ollut Israelin valtion miehittämä, kuuluu vyöhykkeeseen C.

51. Vuoden 2002 helmikuusta kesäkuuhun Brita haki Soda-Clubin toimittamien tavaroiden luovuttamista vapaaseen liikkeeseen. Tältä osin se esitti 62 tulli-ilmoitusta, joista kävi ilmi, että näiden tavaroiden alkuperämaa oli Israelin valtio. Soda-Clubin toimittamista laskuista kävi myös ilmi, että pääasiassa kyseessä olevat tavarat olivat peräisin Israelista.

52. Saksan tullivirasto hyväksyi väliaikaisesti Britan hakemuksen ja myönsi etuuskohtelun näille tavaroille EY–Israel-sopimuksen mukaisesti. Samalla se pyysi jälkitarkastusta näiden tavaroiden alkuperätodistusten osalta.

22 – Jäljempänä Soda-Club.

53. Pyyntö tehtiin ministeriön 6.12.2001 antaman sellaisen määräyksen seurauksena, jonka mukaan kaikkien Israelin antamien etuuskohtelutodistusten osalta oli tehtävä jälkitarkastuspyynnöt, jos kyseessä olevien tavaroiden toimitusten osalta oli olemassa perusteltu epäilys siitä, että ne voivat olla peräisin Länsirannalla, Gazan alueella, Itä-Jerusalemissa tai Golanin kukkuloilla sijaitsevilta Israelin valtion miehittämiltä siirtokunta-alueilta.

54. Jälkitarkastuspyyntö toimitettiin Israelin tulliviranomaisille. Ne vastasivat Saksan tulliviranomaisille, että ”[niiden tekemässä] tarkastuksessa on osoittautunut, että kyseessä olevat tavarat ovat peräisin alueelta, joka on Israelin tullin vastuualuetta. Ne ovat näin ollen Israelin ja EU:n välisessä – – sopimuksessa tarkoitettuja alkuperätuotteita, ja niihin on sovellettava kyseisessä sopimuksessa määrättyä etuuskohtelua”.

55. Koska Saksan tulliviranomaiset katsoivat, että Israelin tulliviranomaisten EY–Israel-sopimuksen 32 pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan 6 kohdan mukaisesti toimittamat tiedot olivat riittämättömät, ne pyysivät 6.2.2003 päivätyllä kirjeellä Israelin tulliviranomaisilta lisäselvitystä siitä, oliko etuuskohtelua koskevissa todistuksissa mainitut tavarat valmistettu Länsirannalla, Gazan alueella, Itä-Jerusalemissa tai Golanin kukkuloilla sijaitsevilla Israelin siirtokunta-alueilla.

56. Israelin tulliviranomaiset eivät vastanneet tähän pyyntöön. Niinpä Hauptzollamt Hamburg-Hafen epäsi 25.9.2003 tekemällään Britalle osoitetulla tuontitulleja koskevalla päätöksellään etuuskohtelun, koska ei ollut mahdollista määrittää varmasti, että tuotuihin tavaroihin voitiin soveltaa EY–Israel-sopimusta.

57. Näin ollen kannettiin tulleja jälkitullauksin yhteensä 19 155,46 euroa. Brita teki tästä jälkitullauksesta oikaisuvaatimuksen Hauptzollamt Hamburg-Hafeniin. Oikaisuvaatimus hylättiin perusteettomana 21.6.2006.

58. Brita nosti 10.7.2006 kanteen kansallisessa tuomioistuimessa. Tämä ei ollut varma EY–Israel-sopimuksen tulkinnasta, joten se

on lykännyt asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle joukon ennakkoratkaisukysymyksiä.

III Ennakkoratkaisukysymykset

59. Yhteisöjen tuomioistuimelta on pyydetty vastausta seuraaviin kysymyksiin:

”1) Onko Länsirannalta peräisin olevan tavaran maahantuojalle myönnettävä vaadittu etuuskohtelu joka tapauksessa, vaikka on esitetty ainoastaan virallinen alkuperätodistus Israelista, kun otetaan huomioon, että kahdessa kyseeseen tulevassa sopimuksessa, eli [EY–Israel-sopimuksessa] sekä [EY–PLO-sopimuksessa] määrätään etuuskohtelusta tavaroille, jotka ovat peräisin Israelin valtion alueelta tai Länsirannalta?

Jos kysymykseen 1 vastataan kieltävästi:

2) Onko jäsenvaltion tulliviranomainen, joka ei käynnistä [EY–Israel-]pöytäkirjan 32 artiklassa tarkoitettua tarkastusmenettelyä, sidottu [EY–Israel-sopimuksen] perusteella Israelin viranomaisten esittämään alkuperäselvitykseen suhteessa maahantuojaan, joka vaatii yhteisön alueelle tuodun tavaran osalta etuuskohtelua, niin kauan kuin tulliviranomaisella ei ole tavaran alkuperäasemasta muuta epäilystä kuin se, onko tavara peräisin alueelta, joka on ainoastaan Israelin hallinnassa – nimittäin Israelin ja Palestiinan välillä vuonna 1995 tehdyn väliaikaisen sopimuksen perusteella –, ja niin kauan kuin ei ole pantu toimeen menettelyä [EY–Israel-]pöytäkirjan 33 artiklan perusteella?

Jos kysymykseen 2 vastataan kieltävästi:

3) Saako tuojamaan tulliviranomainen silloin, kun Israelin viranomaiset vahvistivat tuojamaan tulliviranomaisen [EY–Israel-]pöytäkirjan 32 artiklan 2 kohdan perusteella esittämän tarkastuspyynnön johdosta (ainoastaan), että tavarat on valmistettu alueella, joka kuuluu Israelin tullitoimivaltaan, ja että ne ovat siten peräisin Israelista, ja kun Israelin tulliviranomaiset eivät vastanneet tuojamaan tulliviranomaisen tältä osin esittämään

vaatimukseen lisäselvityksistä, evätä suoraan etuuskohtelun jo tällä perusteella ja etenkin antamatta merkitystä sille, mistä tavara on tosiasiallisesti peräisin?

Jos kysymykseen 3 vastataan kieltävästi:

4) Saako [tuojajäsenvaltion] tulliviranomainen evätä [EY–Israel-sopimuksessa] tarkoitetun etuuskohtelun suoraan sillä perusteella, että – kuten sittemmin on tiedossa – tavara on peräisin Länsirannalta, vai onko [EY–Israel-sopimuksessa] tarkoitettu etuuskohtelu myönnettävä myös tavaroille, joilla on tällainen alkuperä, joka tapauksessa niin kauan kuin ei ole pantu toimeen [EY–Israel-] pöytäkirjan 33 artiklassa tarkoitettua riitojenratkaisumenettelyä sopimuksessa esiintyvästä käsitteestä 'Israelin valtion alue'?"

IV Arviointi

60. Aluksi haluaisin todeta yhteisöjen tuomioistuimen tässä asiassa kyseessä olevia assosiaatiosopimuksia koskevasta toimivallasta, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisestä assosiaatiosopimuksesta [23] asiassa Demirel 30.9.1987 antamassaan tuomiossa, [24] että sopimus, jonka neuvosto on tehnyt EY 228 ja 238 artiklan [25] mukaisesti, on yhteisön osalta EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa [26] tarkoitettu yhteisön toimielimen toimenpide, että sopimuksen tultua voimaan sen määräykset ovat erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä ja että yhteisöjen tuomioistuimella on tämän oikeusjärjestyksen rajoissa toimivalta antaa ennakkoratkaisu tämän sopimuksen tulkinnasta. [27]

61. Mielestäni ennakkoratkaisukysymyksiä voidaan tarkastella seuraavalla tavalla.

62. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, onko tuojavaltion tulliviranomainen EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan perusteella sidottu viejävaltion tulliviranomaisen suorittaman alkuperää koskevan jälkitarkastuksen lopputulokseen.

23 – Ankarassa 12.9.1963 yhtäältä Turkin tasavallan ja toisaalta ETY:n jäsenvaltioiden sekä yhteisön allekirjoittama sopimus. Se on tehty, hyväksytty ja vahvistettu yhteisön puolesta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY (EYVL 1964, 217, s. 3685).

24 – Asia 12/86, Demirel, tuomio 30.9.1987 (Kok., s. 3719, Kok. Ep. IX, s. 177).

25 – EY 228 artikla (josta on muutettuna tullut EY 300 artikla) ja EY 238 artikla (josta on tullut EY 310 artikla).

26 – Josta on tullut EY 234 artiklan ensimmäisen alakohdan b alakohta.

27 – Ks. em. asia Demirel, tuomion 7 kohta. Ks. myös asia C-162/96, Racke, tuomio 16.6.1998 (Kok., s. I-3655, 41 kohta).

63. Kansallinen tuomioistuin haluaa myös tietää, olisiko viejävaltion ja tuojavaltion tulliviranomaisten välisen riidan ratkaisemiseksi jälkimmäisen tulliviranomaisen tullut tämän pöytäkirjan 33 artiklan nojalla saattaa riita tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi, ennen kuin se aloitti yksipuoliset toimenpiteet.

64. Lopuksi ensimmäisellä ja neljännellä kysymyksellä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään lausumaan siitä, voidaanko sellaiseen tavaraan, jonka Israelin tulliviranomaiset ovat todenneet olevan peräisin Israelista ja joka on tuotettu Länsirannan miehitetyllä alueella, soveltaa erotuksetta joko EY–Israel-sopimuksessa tai EY–PLO-sopimuksessa määrättyä etuuskohtelua.

A *Kysymys siitä, onko tuojavaltion tulliviranomainen sidottu viejävaltion tulliviranomaisen suorittaman alkuperää koskevan jälkitarkastuksen lopputulokseen*

65. Aluksi on mielestäni hyödyllistä palauttaa mieleen EY–Israel-sopimuksen olennaiset määräykset, jotka koskevat tavaran alkuperäselvitystä.

66. Jotta etuuskohtelua voitaisiin soveltaa, viejän on EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 17 artiklan mukaan esitettävä EUR.1-tavaratodistus. Viejävaltion tulliviranomaiset myöntävät tämän todistuksen, ja niiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tuotteen alkuperäaseman ja pöytäkirjan muiden vaatimusten täyttymisen varmistamiseksi. [28]

67. Tämän jälkeen kyseinen todistus esitetään tavaran tuojavaltion tulliviranomaisille. Jos näillä on aihetta epäillä EUR.1-tavaratodistuksen aitoutta, kyseessä olevan tuotteen alkuperäasemaa tai muiden tässä pöytäkirjassa esitettyjen vaatimusten täyttymistä, tehdään tällaista tavaratodistusta koskeva jälkitarkastus. [29]

68. Tuojavaltion tulliviranomaiset siis palauttavat tavaratodistuksen viejävaltion tulliviranomaisille ja esittävät mahdolliset sisältöä tai muotoa koskevat perusteet tiedustelun tekemiseen. Viejävaltion tulliviranomaiset tekevät tarkastuksen, ja niiden on ilmoitettava sen tulokset tuojavaltion tulliviranomaisille 10 kuukauden kuluessa. Tulliviranomaisten on ilmoitettava, ovatko asiakirjat aitoja ja voidaanko kyseisen tuotteen katsoa olevan

28 – EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 18 artiklan 1 ja 6 kohta.

29 – Pöytäkirjan 32 artiklan 1 kohta.

alkuperätuote ja täyttävän tämän pöytäkirjan muut vaatimukset. [30]

69. Jos epäilyyn aihetta antaneissa tapauksissa vastausta ei ole saatu 10 kuukauden kuluessa tai jos vastauksessa ei ole riittävästi tietoja sen määrittämiseksi, onko kyseinen asiakirja aito tai mikä on tavaroiden tosiasiallinen alkuperä, tarkastusta pyytäneet tulliviranomaiset epäävät etuuskohtelun. [31]

70. EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan mukainen hallinnollinen yhteistyö on siten määrätty tuotteen alkuperää osoittavien tietojen paikkansapitävyyden toteamiseksi. Jälkitarkastuksen tarkoituksena voi esimerkiksi olla sen varmistaminen, että muualta kuin Israelin valtiosta peräisin olevan osatekijän, joka muodostaa lopullisen tuotteen, jota varten EUR.1-tavaratodistus on myönnetty, arvo on enintään 10 prosenttia tuotteen vapaasti tehtaalla -hinnasta [32] tai se voi koskea tuotteeseen kohdistettujen käsittelytoimien tarkastamista. [33]

71. Nyt on syytä tarkastella sitä, onko tuojavaltion tulliviranomainen nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa sidottu viejävaltion tulliviranomaisen suorittaman tuotteen alkuperää koskevan jälkitarkastuksen lopputulokseen.

72. Yhteisön tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus vastata tähän kysymykseen muiden yhteisön ja kolmansien valtioiden välisten sopimusten osalta.

73. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin katsonut asiassa Les Rapides Savoyards ym. 12.7.1984 antamassaan tuomiossa, [34] joka koski sen Euroopan talousyhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen vapaakauppasopimuksen [35] tulkintaa, joka sisältää samanlaisen pöytäkirjan kuin EY–Israel-sopimus, että ”tavaroiden alkuperän määrittäminen – – perustuu toimivallan jakoon vapaakauppasopimuksen sopimuspuolten tulliviranomaisten välillä siten, että alkuperän määrittävät sen valtion viranomaiset, josta tavarat viedään, ja että tämän järjestelmän toimivuutta valvovat molempien sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset yhteistyössä keskenään”. [36]

74. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut lisäksi, että tämä järjestelmä voi toimia

30 – Ks. pöytäkirjan 32 artiklan 2, 3 ja 5 kohta.

31 – Ks. EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan 6 kohta.

32 – Ks. pöytäkirjan 5 artiklan 2 kohdan a alakohta.

33 – Ks. pöytäkirjan 6 artikla.

34 – Asia 218/83, Les Rapides Savoyards ym., tuomio 12.7.1984 (Kok., s. 3105).

35 – Brysselissä 22.7.1972 allekirjoitettu sopimus, joka on tehty, hyväksytty ja vahvistettu yhteisön puolesta 19.12.1972 tehdyllä neuvoston päätöksellä (ETY) N:o 2840/72 (EYVL L 300, s. 188).

36 – Ks. em. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 26 kohta.

ainoastaan silloin, kun sen valtion tullihallinto, johon tavarat tuodaan, hyväksyy viejävaltion tulliviranomaisten laillisesti tekemät ratkaisut. [37]

75. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut myöhemmin, että ”tuojamaan tulliviranomaiset eivät voi yksipuolisesti todeta viejämaan tulliviranomaisten sääntöjen mukaisesti antamaa EUR.1-todistusta pätemättömäksi. Samoin silloin, kun kyse on jälkitarkastuksesta, tällaisen tarkastuksen tulokset sitovat näitä viranomaisia”. [38]

76. Yleisesti assosiaatiosopimuksella ja erityisesti EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevalla 32 artiklalla perustettu hallinnollisen yhteistyön menetelmä perustuu siten sopimusvaltioiden tulliviranomaisten väliseen luottamukseen ja toistensa toimenpiteiden vastavuoroiseen tunnustamiseen.

77. Tämä vastavuoroinen tunnustaminen ei kuitenkaan ole ehdoton. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin hyväksynyt tietyissä tapauksissa, että tuojavaltion tulliviranomaiset eivät ole sidottuja viejävaltion tulliviranomaisten suorittaman jälkitarkastuksen lopputulokseen.

78. Näin yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että siinä erityistapauksessa, että viejävaltion tulliviranomaiset eivät voi suorittaa kyseisen pöytäkirjan mukaista jälkitarkastusta säännönmukaisesti, tuojavaltion tulliviranomaiset voivat itse suorittaa EUR.1-tavaratodistuksen aitouden ja oikeellisuuden tarkastamisen ottamalla huomioon muut tavaroiden alkuperää koskevat todisteet. [39]

79. Yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että jos tavaroiden alkuperää koskevaan epäilyyn aihetta antaneessa tapauksessa vastausta ei ole saatu viejävaltion tulliviranomaisilta kymmenen kuukauden kuluessa tarkastuspyynnön päivämäärästä tai näiltä viranomaisilta saadussa vastauksessa ei ole riittävästi tietoja alkuperän varmistamiseksi, tuojavaltion tulliviranomaiset voivat peruuttaa viejävaltion tulliviranomaisten antamat todistukset. [40]

80. Lisäksi silloin, kun etuusjärjestelmä ei perustu yhteisön ja sen ulkopuolisen maan välillä tehtyyn, vastavuoroisesti velvoittavaan

37 – Ibid., tuomion 27 kohta.
38 – Ks. yhdistetyt asiat C-23/04–C-25/04, Sfakianakis, tuomio 9.2.2006 (Kok., s. I-1265, 49 kohta).
39 – Ks. asia C-12/92, Huygen ym., tuomio 7.12.1993 (Kok., s. I-6381, 27 kohta).
40 – Ks. em. asia Sfakianakis, tuomion 38 kohta.

kansainväliseen sopimukseen vaan yhteisön tekemään itsenäiseen toimenpiteeseen, viejävaltion tulliviranomaisilla ei ole valtaa tulkita yhteisön säännöstöä yhteisöä ja sen jäsenvaltioita sitovasti. Nyt esillä olevassa asiassa arvioinnit, jotka komissio on tehnyt tavaran alkuperästä selvityksensä yhteydessä, ovat etusijalla suhteessa viejävaltion tulliviranomaisten arviointeihin. [41]

81. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on todennut Euroopan talousyhteisön ja Turkin välillä tehdystä assosiaatiosopimuksesta, [42] että tuontimaan viranomaisilla säilyy mahdollisuus suorittaa tullien jälkikanto tuonnin jälkeen tehdyn valvonnan tulosten nojalla, eikä niillä ole velvollisuutta turvautua assosiaatiosopimuksessa määrättyyn riitojenratkaisumenettelyyn. [43]

82. Ainoastaan siinä tapauksessa, että viejävaltion tulliviranomaiset eivät anna vastausta tai kun on kysymys itsenäisestä yhteisön säännöksestä, tuojavaltion tulliviranomaiset eivät ole velvollisia tunnustamaan viejävaltion tulliviranomaisten päätöksiä.

83. Tämä järjestely selittyy sillä, että on olemassa olettama, jonka mukaan sen valtion viranomaisilla, josta tavarat viedään, on parhaat mahdollisuudet tarkistaa heti ne seikat, joilla on vaikutusta tavaran alkuperän määräytymiseen. [44]

84. Tuojavaltion tulliviranomainen on siis lähtökohtaisesti sidottu viejävaltion tulliviranomaisen suorittaman jälkitarkastuksen lopputulokseen.

85. Mielestäni nyt käsiteltävä tapaus eroaa kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimen aikaisemmin käsittelemistä tapauksista.

86. Pääasian oikeudenkäynnissä ei nimittäin ole kyse etuuskohteluun oikeuttavaa tavaran alkuperää osoittavien seikkojen oikeellisuudesta, sillä tämä alkuperä on tunnettu eikä sitä ole kiistetty. Tosiasiassa kyse on vastauksen saamisesta siihen, kuuluko kyseinen alkuperä EY–Israel-sopimuksen soveltamisalaan.

41 – Ks. yhdistetyt asiat C-153/94 ja C-204/94, Faroe Seafood ym., tuomio 14.5.1996 (Kok., s. I-2465, 24 ja 25 kohta).

42 – Ks. edellä alaviite 23.

43 – Ks. asia C-251/00, Ilumitrónica, tuomio 14.11.2002 (Kok., s. I-10433, 74 kohta).

44 – Ks. em. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 26 kohta.

87. Kuten olen todennut, [45] tuojavaltion tulliviranomaisten ja viejävaltion tulliviranomaisten välistä riitaa on jo käsitelty EU–Israel-assosiointineuvoston toisessa istunnossa 20.11.2001. Huomautan, että tämä neuvosto on EY–Israel-sopimuksen 75 artiklan nojalla toimivaltainen käsittelemään tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet.

88. Tässä istunnossa komissio otti esille assosiointineuvoston jäsenenä [46] alkuperää koskeviin sääntöihin liittyvät erimielisyydet sekä tästä johtuvat vaikeudet soveltaa EY–Israel-sopimusta ja ilmoitti ryhtyvänsä tarvittaviin toimenpiteisiin. Komissio valitteli tämän sopimuksen alueellista soveltamisalaa koskevia jatkuvia tulkintaeroja ja ilmoitti julkaisevansa Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä uuden maahantuojille osoitetun tiedotteen, jolla täydennettäisiin vuoden 1997 tiedotetta ja joka korvaisi tämän.

89. Yhteisön ja Israelin valtion väliseen riitaan ei vielä tänä päivänä ole löydetty ratkaisua.

90. Kansallisella tuomioistuimella on nyt tämä ongelma riita-asiassa, jossa ovat vastakkain miehitetyiltä alueilta peräisin olevia tuotteita maahan tuova saksalainen yritys ja Saksan tulliviranomaiset. Siksi kansallinen tuomioistuin on pyytänyt yhteisöjen tuomioistuimelta ratkaisua kyseiseen ongelmaan.

91. Yhteisön ja Israelin välinen riita on näet jatkunut jo useita vuosia ja saattanut talouden toimijat oikeudellisen epävarmuuden tilaan sen osalta, sovelletaanko EY–Israel-sopimusta mahdollisesti miehitetyiltä alueilta peräisin oleviin tuotteisiin.

92. Lisäksi mikäli myönnettäisiin, että toisen sopimuspuolen tulliviranomaiset tai sopimuspuolten tuomioistuimet tulkitsevat yksipuolisesti sitä, voidaanko kyseistä sopimusta soveltaa miehitetyiltä alueilta peräisin oleviin tuotteisiin, tästä seuraisi epäilyksettä EY–Israel-sopimuksen epäyhtenäinen tulkinta, ja muistutettakoon, että tämä sopimus on erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä.

93. Tästä olisi tosiasiassa seurauksena se, että miehitetyiltä alueilta peräisin oleviin tuotteisiin sovellettaisiin EY–Israel-sopimuksen mukaista etuuskohtelua, mikäli tuotteet vietäisiin yhteen jäsenvaltioon, mutta mikäli

45 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 26–31 kohta.
46 – Ks. EY–Israel-sopimuksen 68 artikla.

nämä samat tuotteet vietäisiin toiseen jäsenvaltioon, etuuskohtelua ei myönnettäisi.

94. Näin ollen katson, että olettamaa, joka koskee viejävaltion tulliviranomaisten suorittamaa tosiseikkojen paikkansapitävyyttä koskevaa tarkastusta, ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tapaukseen, koska kumpikaan EY–Israel-sopimuksen sopimuspuolista ei voi tehdä toistaan paremmin tämän sopimuksen soveltamisalasta yksipuolista tulkintaa.

95. Siksi en näe syytä siihen, että Saksan tulliviranomainen olisi sidottu Israelin tulliviranomaisen suorittaman jälkitarkastuksen lopputulokseen.

96. Kaiken edellä esitetyn perusteella katson, että EY–Israel-sopimuksen sopimuspuolten tulliviranomaisten välinen erimielisyys ei koske tosiasiakysymystä vaan tämän sopimuksen alueellista soveltamisalaa, ja siksi tuojavaltion tulliviranomainen ei ole sidottu viejävaltion tulliviranomaisen kyseisen sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan mukaisessa menettelyssä suorittaman jälkitarkastuksen lopputulokseen.

B *Velvollisuus saattaa asia tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi*

97. Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, olisiko Saksan tulliviranomaisten pitänyt ennen tullin jälkikantoa koskevan päätöksensä tekemistä saattaa asia tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi EY–Israel-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 33 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaisesti, jossa määrätään, että jos jälkitarkastusmenettelyistä syntyy riita tai jos ilmenee kysymys tämän pöytäkirjan tulkinnasta, nämä riidat annetaan tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi.

98. Tarkoituksena on itse asiassa selvittää, oliko Saksan tulliviranomaisella oikeus yksipuolisesti toteuttaa toimenpide eli suorittaa tullien jälkikanto, kääntymättä ensin tulliyhteistyökomitean puoleen.

99. Mielestäni kyseisen pöytäkirjan 33 artiklan ensimmäinen alakohta ei ole asianmukainen sääntö EY–Israel-sopimuksen soveltamisalaa koskevan riidan ratkaisemiseksi.

100. Tällainen menettely soveltuu käytettäväksi silloin, kun syntyy riita tämän sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan mukaisesta jälkitarkastuksesta – tällainen tarkastus mahdollistaa tuotteen alkuperää osoittavien tietojen paikkansapitävyyden toteamisen. [47]

101. Tuojavaltion tulliviranomaisen ja viejävaltion tulliviranomaisen välinen riita ei kuitenkaan mielestäni koske seikkoja, jotka ovat edellytyksenä pääasiassa kyseessä olevien tuotteiden alkuperän toteamiselle, vaan kyseisen sopimuksen soveltamisalan tulkintaa.

102. Mielestäni menettely, jota pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa riidassa on noudatettava, ja jota muilta osin on noudatettu, on EY–Israel-sopimuksen 75 artiklan 1 kohdassa määrätty menettely.

103. Tämän määräyksen mukaan ”kumpikin osapuoli voi saattaa kaikki tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet assosiointineuvoston käsiteltäväksi”. Huomautan, että assosiointineuvoston tehtävänä on näet kyseisen sopimuksen 67 artiklan nojalla tarkastella tärkeitä sopimukseen liittyviä kysymyksiä sekä kaikkia muita molempien etua koskevia kahdenvälisiä tai kansainvälisiä kysymyksiä.

104. Näin ollen katson edellä esitetyn perusteella, että Saksan tulliviranomaisella ei ollut velvollisuutta saattaa sen ja Israelin tulliviranomaisen välistä riitaa tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi.

C Mahdollisuus valintaan

105. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja neljännellä kysymyksellään, voidaanko tavaroihin, joiden on vahvistettu olevan peräisin Israelista mutta joiden on todettu olevan peräisin miehitetyiltä alueilta ja erityisesti Länsirannalta, soveltaa erotuksetta EY–Israel-sopimuksen tai EY–PLO-sopimuksen mukaista etuuskohtelua.

106. Kansallinen tuomioistuin on nimittäin katsonut, että loppujen lopuksi ei ole merki-

47 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 70 kohta.

tyksellistä tietää, mitkä tulliviranomaiset ovat toimivaltaisia myöntämään EUR.1-tavaratodistuksen, ja että on joka tapauksessa myönnettävä etuuskohtelu miehitetyiltä alueilta peräisin oleville tavaroille, koska sekä EY–Israel-sopimuksessa että EY–PLO-sopimuksessa määrätään tällaisesta etuuskohtelusta.

107. En yhdy tähän näkemykseen.

108. Huomautan aluksi, että EY–Israel-sopimuksen 83 artiklassa määrätään seuraavaa: ”Tätä sopimusta sovelletaan – – Israelin valtion alueeseen”.

109. Israelin valtion rajoista on määrätty Palestiinan jakosuunnitelmassa, jonka Unscop [48] valmisteli ja jonka Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 29.11.1947 päätöslauselmalla 181. Israelin valtion väliaikaisen hallituksen päämies julisti 14.5.1948 tämän valtion syntyneeksi Palestiinan jakosuunnitelmassa määriteltyjen rajojen perusteella. [49]

48 – United Nations Special Committee On Palestine. Komitea koostuu 11 valtiosta ja Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous perusti sen 1947 tavoitteenaan löytää ratkaisu Palestiinan konfliktiin erityisesti valmistelemalla jakosuunnitelma.

49 – Ks. Yhdistyneiden Kansakuntien internetsivusto (http://www.un.org) ja Israelin valtion ulkoministeriön internetsivusto (http://www.mfa.gov.il).

110. Lisäksi EY–Israel-sopimuksen johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

”Katsovat osapuolten arvostaman taloudellisen vapauden periaatteen ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden noudattamisen ja erityisesti ihmisoikeuksien sekä kansanvallan noudattamisen olevan itse assosioinnin perusta.”

111. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston 22.11.1967 antamassa päätöslauselmassa 242, johon EY–Israel-sopimuksen johdanto-osassa viitataan, vaaditaankin, että Israelin sotajoukot vetäytyvät miehittämiltään alueilta, että kaikki sotatilat ja sodan vaatimukset lopetetaan ja että jokaisen alueen valtion suvereenia riippumattomuutta, alueellista koskemattomuutta ja poliittista itsenäisyyttä kunnioitetaan. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto on vaatinut tämän päätöslauselman noudattamista toisessa päätöslauselmassa eli 22.10.1973 antamassaan päätöslauselmassa 338.

112. Edellä esitetyn perusteella yhteisöjen tuomioistuin voi mielestäni vain todeta, että Länsirannan ja Gazan alueen alueet eivät kuulu Israelin valtion alueeseen.

113. Lisään tähän, että Euroopan parlamentin jäsenen Lipietzin esittämän EY–Israel-sopimuksen tulkintaa koskevan kirjallisen kysymyksen P-2747/00 [50] jälkeen neuvosto vastasi, että ”sopimuksen alueellisen soveltamisen osalta 83 artikla koskee vain Israelin valtion aluetta [ja että] käsitteeseen Israel kuuluvat Israelia ympäröivät aluevedet sekä tietyin edellytyksin myös muutamat merialukset. Muita määritelmiä [EY–Israel-] sopimuksessa ei ole. [Yhteisö] katsoo omalta osaltaan, että [tätä] sopimusta sovelletaan pelkästään Israelin valtion alueeseen sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä YK:n turvallisuusneuvoston asianomaisten päätöslauselmien mukaisesti”. [51]

114. Lisäksi Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen XI artiklan 1 kohdan mukaan sekä Israelin valtio että PLO katsovat, että Länsiranta ja Gazan alue muodostavat yhden yhtenäisen alueen.

115. Edellä esitetyn perusteella on mielestäni vaikeaa väittää, että Länsirannalta ja yleisemmin miehitetyiltä alueilta peräisin olevaan tavaraan voidaan soveltaa EY–Israel-sopimuksen mukaista etuuskohtelua.

116. On tosin totta, että Israelin valtion ja PLO:n kiristyneiden välien ei pitäisi vaikuttaa haitallisesti näiden alueiden tuottajiin eikä estää näitä saamasta etuuskohtelua.

117. Kansallisen tuomioistuimen harkitsema ratkaisu ei kuitenkaan ole, niin pragmaattinen kuin se onkin, mielestäni tyydyttävä seuraavista syistä.

118. Ensinnäkin yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että etuuskohtelujärjestelmä perustuu siihen, että yhteisö myöntää yksipuolisesti tullietuuksia tietyistä kehitysmaista peräisin oleville tavaroille helpottaakseen näiden maiden kauppaa. Tämän järjestelmän soveltaminen liittyy siten tavaran alkuperään ja tämän alkuperän tarkastaminen on näin ollen olennainen osa järjestelmää. [52]

119. Viejävaltion tulliviranomaisten myöntämällä tavaratodistuksella on siis voitava todistaa selvästi, että tavara on todellakin tietystä valtiosta peräisin, jotta kyseiseen

50 – EYVL 2001, C 113 E, s. 163.
51 – Neuvoston vastauksen 2 kohta.
52 – Ks. vastaavasti asia 827/79, Acampora, tuomio 11.12.1980 (Kok., s. 3731, 5 kohta).

valtioon soveltuvaa etuuskohtelua voidaan soveltaa kyseiseen tavaraan.

120. Mielestäni ei voida siis katsoa, että EY–Israel-sopimuksen mukaista etuuskohtelua voitaisiin soveltaa Länsirannalta peräisin olevaan tavaraan.

121. Lisäksi mielestäni on niin, että koska yhteisö on vuosia EY–Israel-sopimuksen tekemisen ja vuonna 1967 miehitettyjen alueiden Israeliin liittämisen jälkeen huolehtinut EY–PLO-sopimuksen tekemisestä etuuskohtelun soveltamiseksi Länsirannan ja Gazan alueilta peräisin oleviin tavaroihin, yhteisö on katsonut, että näihin tavaroihin ei voida soveltaa tällaista etuuskohtelua EY–Israel-sopimuksen perusteella.

122. Myös neuvoston Mashrek- ja Maghrebmaita koskevan työryhmän, joka määrittelee unionin kannan, laatimasta muistiosta käy selvästi ilmi, että Israelin valtion ja komission välillä neuvotellun teknisen sopimuksen määräysten mukaan Israelin tulliviranomaisten on ilmoitettava valmistuspaikka kaikissa Israelissa toimitetuissa alkuperätodistuksissa sellaisten tavaroiden osalta, joihin sovelletaan etuuskohtelua ja jotka viedään unionin alueelle. Tämän tarkoituksena on tehdä ero Israelista peräisin olevien tavaroiden, joihin voidaan soveltaa EY–Israel-sopimuksen mukaista etuuskohtelua, ja sellaisten tavaroiden, jotka ovat peräisin miehitetyiltä alueilta ja joihin ei voida soveltaa kyseisen sopimuksen mukaista etuuskohtelua, välillä. [53]

123. Lisäksi on selvää, että yhteisön tarkoituksena on EY–PLO-sopimusta tehtäessä ollut kaupankäynnin kehittäminen Länsirannalta ja Gazan alueelta sekä Länsirannalle ja Gazan alueelle. Sopimuksen 1 artiklasta nimittäin käy ilmi, että sopimuksen tarkoituksena on muun muassa edistää Länsirannan ja Gazan alueen yhteiskunnallista ja taloudellista kehitystä ja edistää alueellista yhteistyötä, jonka tarkoituksena on vakiinnuttaa rauhanomainen rinnakkaiselo sekä vakaa talous ja vakaat poliittiset olot.

124. Komissio on huomauttanut 12.5.1998 antamassaan tiedonannossa, [54] että Länsirannan ja Gazan alueita koskevan etuuskohtelun perustamisen tarkoituksena oli korjata se epäkohta, että näiden alueiden naapurivaltioihin sovellettiin jo tällaista kohtelua kun taas Länsirannan ja Gazan alueisiin ei. [55]

53 – Ks. neuvoston 3.12.2004 laatima muistio (15638/04, 40 kohta).

54 – Ks. edellä alaviite 10.

55 – Tiedonannon sivu 9.

125. Vuonna 2007 Länsiranta ja Gazan alue olivat vasta 168. sijalla unioniin tuontia harjoittavia kauppakumppaneita koskevassa luokituksessa. [56] EY–PLO-sopimuksen tarkoituksena on nimenomaan edistää näiden alueiden ja unionin välistä kauppaa. Jos katsottaisiin, että näiltä alueilta peräisin oleviin tavaroihin voidaan soveltaa EY–Israel-sopimuksen mukaista etuuskohtelua ja että näiden tavaroiden katsottaisiin täten olevan peräisin Israelista, osa EY–PLO-sopimuksen tehokkaasta vaikutuksesta estettäisiin.

126. Lopuksi Brita katsoo, että Palestiinan viranomaisilla ei missään tapauksessa ollut mahdollisuutta myöntää EUR.1-tavaratodistuksia Länsirannalta peräisin oleville tavaroille. On totta, että kun otetaan huomioon tilanne miehitetyillä alueilla, näiden alueiden viejillä saattaa olla vaikeuksia saada Länsirannan ja Gazan tulliviranomaisilta tällaisia todistuksia. Näin ollen voitaisiin katsoa, kuten kansallinen tuomioistuin näyttää katsovan, että Israelin tulliviranomaiset myöntävät kyseiset todistukset ja että näiltä alueilta peräisin olevien tavaroiden viejiin sovelletaan EY–PLO-sopimuksen mukaista etuuskohtelua

127. EY–PLO-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 3 olevan 16 artiklan 4 kohdan mukaan EUR.1-tavaratodistuksen myöntämiseen toimivaltaisia ovat kuitenkin Länsirannan ja Gazan alueen tulliviranomaiset.

128. Lisäksi Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen osapuolten välisiä taloudellisia suhteita koskevasta liitteestä V käy ilmi, että Palestiinan tulliviranomaisilta ei ole evätty kaikkia kauppaa ja tulleja koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia. [57]

129. Kyseisessä liitteessä olevan VIII artiklan 11 kohdan ja IX artiklan 6 kohdan mukaan palestiinalaisilla on nimittäin oikeus viedä maatalous- ja teollisuustuotteitaan rajoituksetta *Palestiinan viranomaisten myöntämien* alkuperätodistusten perusteella. [58]

130. On siis hyvinkin olemassa toimivaltaisia viranomaisia, joiden tehtävänä on myöntää EUR.1-tavaratodistuksia Länsirannalta ja Gazan alueelta peräisin oleville tavaroille. Vaikuttaa jopa siltä, että taloudellinen

56 – Ks. komission internetsivusto (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113382.pdf).

57 – Ks. liitteen 3 artikla.

58 – Kursivointi tässä. Huomautan, että näitä artikloja sovelletaan vyöhykkeeseen C Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen XI artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla, ja siinä viitataan tämän sopimuksen liitteeseen III. Tämän liitteen lisäyksessä I olevan 6 artiklan mukaan vyöhykkeen C alueita koskevat kaupan ja teollisuuden alan taloudelliset näkökohdat sisältyvät kuitenkin Israelin ja Palestiinan välisen sopimuksen liitteeseen V.

toimija voi vaatia tällaisia todistuksia Palestiinan kauppakamarilta. [59]

131. Näin ollen olen sitä mieltä, että ainoastaan Palestiinan tulliviranomaisten tulee myöntää tavaran alkuperää osoittavat EUR.1-tavaratodistukset, jotta EY–PLO-sopimuksen mukaista etuuskohtelua voidaan soveltaa. Ei olisi johdonmukaista soveltaa tämän sopimuksen mukaista etuuskohtelua tavaraan, jota koskevan EUR.1-tavaratodistuksen ovat myöntäneet muut kuin Palestiinan viranomaiset.

132. Mielestäni tämä arvio on sitä paitsi vahvistettu asiassa Anastasiou ym. 5.7.1994 annetussa tuomiossa; [60] siinä yhteisöjen tuomioistuimella on ollut käsiteltävänään tapaus, joka mielestäni on vastaavanlainen kuin nyt pääasiassa kyseessä oleva tapaus.

133. Kyseisessä asiassa, joka koskee 19.12.1972 tehtyä Euroopan talousyhteisön ja Kyproksen tasavallan välistä assosiointisopimusta [61] ja jossa tavaran alkuperän todistamista koskeva menettely on vastaavanlainen kuin EY–Israel-sopimuksella ja EY–PLO-sopimuksella perustetut menettelyt, yhteisöjen tuomioistuimen oli näet lausuttava yhtäältä siitä, onko ETY–Kypros-sopimuksen vastaista se, että tuojavaltion tulliviranomaiset hyväksyvät muiden viranomaisten kuin Kyproksen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten myöntämät EUR.1-tavaratodistukset vai onko tähän hyväksymiseen päinvastoin velvollisuus sopimuksen perusteella, ja toisaalta siitä, olisiko asia toisin, jos tiettyjen Kyproksen tasavallan erityistilanteeseen liittyvien olosuhteiden katsottaisiin tai ei katsottaisi olevan olemassa.

134. Tilanne oli seuraavanlainen. Kyproksen pohjoisosaan sijoittautuneet sitrushedelmien viejät veivät tuotteitaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Näihin tuotteisiin liitetyt EUR.1-tavaratodistukset oli myöntänyt muu kuin Kyproksen tasavallan viranomainen.

135. Yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa: ”vaikka on totta, että Turkin armeijan vuonna 1974 tapahtuneesta hyökkäyksestä seurannut Kyproksen alueen jako vyöhykkeeseen, jolla Kyproksen tasavallan viranomaiset yhä käyttävät täysimääräisesti toimivaltaansa, ja vyöhykkeeseen, jolla nämä viranomaiset eivät tosiasiallisesti voi käyttää toimivaltaansa, aiheuttaa vaikeasti ratkaistavia ongelmia [ETY–Kypros-]sopimuksen soveltamiseen koko Kyprokseen, tästä ei kuitenkaan ole

59 – Ks. komission huomautusten 17 kohta.

60 – Asia C-432/92, Anastasiou ym., tuomio 5.7.1994 (Kok., s. I-3087).

61 – Sopimus, joka on liitetty 14.5.1973 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1246/73 (EYVL L 133, s. 1; jäljempänä ETY–Kypros-sopimus).

seurauksena se, että [alkuperätuotteiden käsitettä ja hallinnollisen yhteistyön menettelytapoja koskevan vuoden 1977] pöytäkirjan[62] selvistä, tarkoista ja ehdottomista määräyksistä tulisi poiketa”. [63]

136. Yhteisöjen tuomioistuin jatkaa ja toteaa, että ”se seikka, että tuontimaan tulliviranomaiset hyväksyivät todistukset, osoittaa yhtäältä että näillä viranomaisilla on täysi luottamus tuotteiden alkuperää koskevaan valvontajärjestelmään, sellaisena kuin vientimaan toimivaltaiset viranomaiset sitä soveltavat, ja toisaalta, että tuontimaassa luotetaan siihen, että jälkikäteisvalvonta, konsultaatiot ja ratkaisutoiminta, joka koskee mahdollisia riitoja tuotteiden alkuperän tai petosten osalta, toimivat tehokkaasti asianomaisten hallintoviranomaisten yhteistyön ansiosta”. [64]

137. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällainen yhteistyö on ”pois suljettu sellaisen alueellisen yksikön viranomaisten kanssa, joka sijaitsee Kyproksen pohjoisosassa ja jota sen paremmin yhteisö kuin jäsenvaltiotkaan, jotka eivät tunnusta muuta kyproslaista valtiota kuin Kyproksen tasavallan, eivät tunnusta”. [65] Yhteisöjen tuomioistuin katsoo myös, että ”sellaisten alkuperätodistusten hyväksyminen, joita ei ole myöntänyt Kyproksen tasavalta, merkitsisi valvonta- ja yhteistyömahdollisuuden puuttuessa vuoden 1977 pöytäkirjalla luodun järjestelmän tarkoituksen ja päämäärän kieltämistä”. [66]

138. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Anastasiou ym. antamassa tuomiossa tekemän arvioinnin valossa on näin ollen selvää, että muiden kuin assosiaatiosopimuksessa nimenomaisesti nimettyjen viranomaisten myöntämien todistusten pätevyyttä ei voida hyväksyä. Vaikka on totta, että sellaisilla alueilla kuin Kyproksen pohjoisosassa tai Länsirannalla ja Gazan alueella vallitsevat vaikeat tilanteet voisivat puoltaa kansallisen tuomioistuimen ehdottamaa näkemystä, mielestäni omaksumalla tällainen kanta tehtäisiin kuitenkin tyhjäksi ponnistelut, joita on tehty hallinnollisen yhteistyöjärjestelmän aikaansaamiseksi jäsenvaltioiden tulliviranomaisten sekä Länsirannan ja Gazan alueen tulliviranomaisten välille ja näiden alueiden välisen kaupan edistämiseksi.

139. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella olen sitä mieltä, että tavaroihin, jotka Israelin tulliviranomaisten vahvistuksen mukaan ovat peräisin Israelista mutta joiden on todettu olevan peräisin miehitetyiltä alueilta ja erityisesti Länsirannalta, ei voida soveltaa EY–Israel-sopimuksen eikä EY–PLO-sopimuksen mukaista etuuskohtelua.

62 – Pöytäkirja, joka on liitetty ETY–Kypros-sopimuksen pöytäkirjaan, joka puolestaan on liitetty 20.12.1977 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 2907/77 (EYVL L 339, s. 1).

63 – Ks. em. asia Anastasiou ym., tuomion 37 kohta.

64 – Ibid., tuomion 39 kohta.

65 – Ibid., tuomion 40 kohta.

66 – Ibid., tuomion 41 kohta.

V Ratkaisuehdotus

140. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Finanzgericht Hamburgin esittämään ennakkoratkaisupyyntöön seuraavasti:

1) Tuojavaltion tulliviranomainen ei ole sidottu viejävaltion tulliviranomaisen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Israelin valtion välisestä assosioinnista tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 32 artiklan mukaisessa tarkastusmenettelyssä tekemän jälkitarkastuksen lopputulokseen, kun sopimusvaltioiden tulliviranomaisten välinen riita koskee kyseisen sopimuksen alueellista soveltamisalaa.

2) Saksan tulliviranomaisella ei myöskään ollut velvollisuutta saattaa sen ja Israelin tulliviranomaisen välistä kiistaa tulliyhteistyökomitean ratkaistavaksi.

3) Tavaroihin, jotka Israelin tulliviranomaisen vahvistuksen mukaan ovat peräisin Israelista mutta joiden on todettu olevan peräisin miehitetyiltä alueilta ja erityisesti Länsirannalta, ei voida soveltaa Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Israelin valtion välisestä assosioinnista tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen

mukaista etuuskohtelua eikä Euroopan yhteisön sekä Länsirannan ja Gazan alueen palestiinalaishallinnon puolesta toimivan Palestiinan vapautusjärjestön (PLO) välisen kauppaa ja yhteistyötä koskevan väliaikaisen Euro–Välimeri-assosiaatiosopimuksen mukaista etuuskohtelua.